

Fra
Villreirådet i Norge

Til
Miljødirektoratet

MILJØKVALITETSNORM FOR VILLREIN

HØRINGSUTTALELSE FRA VILLREIRÅDET I NORGE

Villreirådet i Norge er en frivillig organisasjon som består av de fleste villreinnemder og villreirutvalg fra landets 24 villreinområder. Villreirådet arbeider for å ivareta villreinen som art og dens behov - i et langsiktig perspektiv.

Villreirådet i Norge støtter i det store og hele forslaget fra Miljødirektoratet om innføring av en miljøkvalitetsnorm for villrein. Vi er svært glad for at alle villreinområdene nå skal vurderes og klassifiseres, og vi tror at det er en klok pedagogisk tilnærming å operere med en såkalt «trafikklys-standard». Vi håper at denne standarden vil gjøre det lettere å formidle villreinens behov og utfordringer både til befolkningen, til øvrige sektormyndigheter – og til den kommunale arealforvaltningen.

Samtidig forventer vi at den overvåkingen og forvaltningen av villreinbestandene, som mange av de mindre villreirutvalgene i stor grad har utført på dugnad, nå får tilført større økonomiske ressurser. Dette er nødvendig for at både kvalitet og kontinuitet i overvåkingen skal være tilstrekkelig for å vurdere bestandene iht. normen og for å kunne fange opp eventuelle endringer.

I det videre har Villreirådet noen generelle merknader og kommentarer til høringsforslaget, og vi har noen konkrete forslag i forbindelse med innføring og iverksettelse av normen (kap. 3.8, Operasjonalisering).

Villreirådet ser at man i tråd med ekspertgruppas anbefaling har valgt å legge til grunn en vurdering av delnormene *bestandsforhold, lavbeiter, og leveområde og menneskelig påvirkning*.

Vi går ut i fra at delnormen *leveområde og menneskelig påvirkning*, er den klart mest utfordrende å vurdere. Villreirådet mener det vil være behov for en god prosess med solid lokal forankring rundt definering av både fokusområder og funksjonsområder i hvert enkelt villreinområde. Størrelsen på arealene som defineres har innvirkning på klassifiseringen. Det må dermed sikres at arealene blir så

riktige som mulige og at en unngår «taktiske vurderinger» av arealene i forhold til klassifisering iht. kvalitetsnormen.

Ekspertgruppe

Miljødirektoratet skriver innledningsvis at «klassifiseringen forutsetter at man har god kunnskap om villreins arealbruk og trekk». Samtidig er Miljødirektoratet opptatt av det vil være behov for «ei nasjonal ekspertgruppe som kan forestå selve klassifiseringen, og det vil være nødvendig at ei slik gruppe har god forskningskompetanse, herunder kompetanse innenfor statistisk analyse».

Videre skriver direktoratet at «forvaltningen ikke bør være representert i gruppa utover en eventuell rolle som observatør og at det ikke vil være hensiktsmessig med skiftende lokal representasjon inn i den faste ekspertgruppa». Villreinrådet forstår og er enig i at det er behov for en fast ekspert-/arbeidsgruppe som foretar klassifiseringen og gjennomfører eventuelle påvirkningsanalyser. Men Villreinrådet er ikke enig i at det ikke bør være tilstede 1-2 skiftende representanter for de ulike områdene som vurderes. Disse vil uansett være i et mindretall, men de vil kunne tilføre gruppa viktig lokal kunnskap om områdene. De vil også kunne være et bindeledd til den lokale forvaltningen – og de vil ikke minst kunne være med og bygge aksept og forståelse for metodikken, klassifiseringen og for tilliten til eventuelle påvirkningsanalyser.

Villreinrådet ser det heller ikke som unaturlig at rådet selv deltar i en slik gruppe, eventuelt som observatør.

For øvrig mener vi at denne gruppa for å unngå å skape unødvendig avstand, ikke bør kalles «ekspertgruppe», men *arbeidsgruppe for klassifisering av villreinområdene* – eller noe lignende.

Delnormer

Når det gjelder valget av de ulike delnormene og parameterne som inngår i disse, så har ikke Villreinrådet grunnlag for å komme med noen andre eller bedre forslag. Det ble diskutert hvorvidt kvaliteten på forvaltningen burde eller kunne inngå, men her var det vanskelig å komme med noen konkrete forslag. Samtidig går vi ut ifra at innretningen og kvaliteten på forvaltningen vil trekkes frem i eventuelle påvirkningsanalyser og tiltaksplaner, dersom det er behov for dette.

Men vi vil legge stor vekt på viktigheten av å vurdere og evaluere de ulike delnormene og kriteriene, når man får høstet erfaring med disse. Er det behov, så bør miljøkvalitetsnormen enkelt kunne endres eller justeres.

Høringsforslaget legger ikke opp til at dette skal være en enkel prosess. Tvert om er det kun Klima- og miljødepartementet som «i samråd med berørte departementer» kan endre vedleggene i normen. Dette fremstår som lite rasjonelt.

Tiltaksplaner

Referert fra artikkel 5: «Blir en fastsatt kvalitetsnorm for villrein i et villreinområde ikke nådd, eller er det er fare for dette, bør Klima- og miljødepartementet i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Slike planer må ta hensyn til annen eksisterende virksomhet i området».

Det fremstår som ganske tannløst at man her først bruker ordlyden «bør» og ikke «skal» og videre at det skal være en form for konsensus med «andre berørte myndigheter» - myndigheter som kanskje har helt andre ansvarsområder og prioriteringer.

Det mest oppsiktsvekkende er likevel at «slike planer må ta hensyn til annen eksisterende virksomhet i området».

Det kan jo nettopp være «annen eksisterende virksomhet i området», som er *årsaken* eller i alle fall en *medårsak* til en dårlig klassifisering. Og da kan ikke normen så tvil om det i det hele er *tillatt* å utarbeide en tiltaksplan, som eventuelt forutsetter opphør eller endring av skadelige eksisterende virksomheter.

Artikkel 5. tiltaksplaner, må endres eller omarbeides slik at det kommer tydelig frem at det kun er eksisterende virksomheter som har en betydelig samfunnsverdi, som man eventuelt må ta hensyn til.

Noe annet fremstår som et bevisst grep for å unngå at villrein prioriteres foran øvrige aktiviteter.

Tillit og entusiasme

Som nevnt innledningsvis, så støtter Villreinrådet i det store og hele forslaget til kvalitetsnorm for villrein.

Det er imidlertid en utfordring at forslaget kan oppfattes som tungt, akademisk og fjernt fra den praktiske villreinforvaltningen. Det kan fremstå som at områdene settes på sidelinjen og at deres rolle er å levere bestandsdata til en faggruppe bestående av ekstraordinær ekspertise – som både klassifiserer områdene og gjennomfører påvirkningsanalyser på løpende bånd.

Villrein-Norge er helt avhengige av fortsatt motiverte forvaltere i hvert enkelt villreinområde, og Villreinrådet vil aktivt jobbe for at områdene får kunnskap om - og tillit til normen og de instanser som etableres for å gjennomføre arbeidet.

I den forbindelse ønsker Villreinrådet å fremme noen konkrete forslag:

- Det må gjennom oppfølging av denne normen gis økte økonomiske rammer til bestandsovervåking i regi av villreinutvalgene. Dette fordi det vil være nødvendig at alle områdene kan levere et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag iht. vurdering av delnorm *bestandsforhold* og delnorm *leveområde og menneskelig påvirkning*. Spesielt de minste områdene har få ressurser pga. lite viltfondsmidler.
- Det må lages en enklere beskrivelse av kvalitetsnormen, kanskje som en folder, et illustrert hefte eller lignende.
- Miljødirektoratet bør bruke noe av årets midler til kvalitetsnormen på statsbudsjettet, til en samling for alle områdene (nemnder og utvalg) i tillegg til Villreinsentrene og Villreirådet med flere. Her bør det gis opplæring og man bør i fellesskap drøfte veien videre. Reise og opphold forutsettes dekket.
- 1-2 representanter fra områdene (utvalgene) som vurderes i klassifiseringen og/eller i påvirkningsanalysene, inviteres midlertidig med i ekspertgruppa sammen med en representant fra Villreirådet.
- Metodikken i miljøkvalitetsnormen bør vurderes, evalueres og eventuelt endres eller justeres når man har fått tilstrekkelig erfaring med normen til å gjøre nettopp det.
- Erfaringer fra arbeidet med miljøkvalitetsnormen bør legges frem som et eget tema på Villreirådets fagdager i 2021 eller 2022.

Villreirådet i Norge

Endre Lægreid, leder

Kopi:

- Villreinnemder
- Villreinutvalg
- Klima- og Miljødepartementet
- Landbruk- og Matdepartementet